

บทเรียนจากสิงคโปร์และจีนในการจัดการพื้นที่สีเขียว:

แนวทางเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนของไทย

Lessons from Singapore and China in Green Space Management:

Policy Approaches for Sustainable Urban Development in Thailand

Received: 17/06/2568

Revised: 28/12/2568

Accepted: 29/12/2568

ทัศนีย์ แก่นชา¹

Tasnee Kaencha¹

บทคัดย่อ

การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับพื้นที่สีเขียวในฐานะโครงสร้างพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาวะ และคุณภาพชีวิตของประชาชน บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากรณีตัวอย่างการจัดการพื้นที่สีเขียวในประเทศสิงคโปร์และจีน ซึ่งเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการบูรณาการนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมเข้ากับแผนพัฒนาเมืองอย่างเป็นระบบ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเพื่อสังเคราะห์แนวทางเชิงนโยบายที่สามารถประยุกต์ใช้กับบริบทของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า สิงคโปร์มีการกำหนดวิสัยทัศน์ระดับชาติด้าน “เมืองในสวน” ควบคู่กับแผนปฏิบัติการ SG Green Plan 2030 ที่บูรณาการผังเมือง เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนจีนได้นำแนวคิด “อารยธรรมเชิงนิเวศ” มาผสมผสานกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจระดับชาติ โดยเฉพาะในกรณีศึกษาของนครเฉิงตูที่ผลักดันแนวคิด “เมืองสวนสาธารณะ” ผ่านโครงการ Tianfu Greenway ซึ่งมีระยะทางเชื่อมโยงพื้นที่สีเขียวมากกว่า 8,000 กิโลเมตร สำหรับประเทศไทย แม้จะมีนโยบายการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในระดับยุทธศาสตร์ แต่ยังขาดกลไกบูรณาการ การสนับสนุนเชิงโครงสร้าง และการมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อยกระดับการพัฒนาเมืองสีเขียวในไทย ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์เมืองสีเขียวแห่งชาติ การวางผังเมืองเชิงนิเวศ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การสร้างสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมตั้งแต่ระดับเด็กและเยาวชน และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นแนวทางสำคัญต่อการสร้างเมืองที่อยู่ได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

คำสำคัญ: เมืองสีเขียว, พื้นที่สีเขียว, นโยบายสาธารณะ, การพัฒนาอย่างยั่งยืน, สิงคโปร์, จีน

Abstract

Sustainable urban development requires prioritizing green spaces as essential infrastructure for environmental quality, public well-being, and the overall livability of cities. This article examines best practices in green space management from Singapore and China—

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

¹Asst. Prof. Dr. Faculty of Social Sciences and Local Development, Pibulsongkram Rajabhat University

*Email: Tasnee7223@gmail.com

two countries recognized for successfully integrating environmental policies with urban development. Using a comparative analysis approach, the study synthesizes key policy approaches that can be adapted to the Thai context. Findings indicate that Singapore has implemented a national vision of a “City in a Garden” through the SG Green Plan 2030, which integrates urban planning, technology, and citizen participation. Meanwhile, China has embedded the concept of “Ecological Civilization” into its national development strategies, particularly through Chengdu’s “Park City” model and the Tianfu Greenway, which spans over 8,000 kilometers and connects urban green areas across the city. In Thailand, although green space development has been included in national strategic plans, there remains a lack of structural integration, sustained support, and inclusive public engagement. The article proposes several policy recommendations to advance Thailand’s transition toward green cities, including the establishment of a National Green City Strategy Committee, the adoption of ecological urban planning, enhanced public participation, creating environmental awareness from the children and youth level, and the use of digital technologies for effective green space governance. These strategies are critical for building resilient, healthy, and sustainable cities in the long term.

Keywords: Green Cities, Urban Green Spaces, Public Policy, Sustainable Development, Singapore, China

บทนำ

เมื่อกล่าวถึง “พื้นที่สีเขียว” ในบริบทของประเทศไทย สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้นิยามไว้ว่า พื้นที่สีเขียวหมายถึง พื้นที่ธรรมชาติ หรือพื้นที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นภายในเมืองหรือชุมชน ซึ่งมีพืชพรรณเป็นองค์ประกอบหลัก และมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “พื้นที่สีเขียวยั่งยืน” ซึ่งหมายถึงพื้นที่ที่มีความหลากหลายของชนิดและปริมาณพืชพรรณ โดยมีไม้ยืนต้นขนาดใหญ่เป็นโครงสร้างหลัก และได้รับการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างสมดุลทางนิเวศ สภาพแวดล้อมที่ดี ความร่มรื่น สวยงาม น่าอยู่อาศัย และยังเอื้อต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างคุ้มค่า ทั้งในเชิงสังคม เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว (กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ, 2565) ในระดับยุทธศาสตร์ประเทศ แผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ได้กำหนดเป้าหมายสำคัญในการเพิ่มพื้นที่ป่าและพื้นที่สีเขียวให้ครอบคลุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 55 ของพื้นที่ประเทศไทย แบ่งออกเป็นป่าธรรมชาติร้อยละ 35 พื้นที่สีเขียวเพื่อการใช้ประโยชน์ร้อยละ 15 และป่าในเมืองหรือพื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการเรียนรู้ร้อยละ 5 ซึ่งชี้ให้เห็นถึงเจตจำนงทางนโยบายในการอนุรักษ์ พื้นที่ และจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน ภายใต้กลไกเชิงวิชาการและกฎหมายที่สามารถป้องกันการ

บุกรุก และส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเฉพาะในบริบทของเมืองและปริมณฑล ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ต้องเผชิญกับแรงกดดันจากการขยายตัวของเมืองอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม แม้จะมีแนวนโยบายที่ชัดเจน แต่เมื่อพิจารณาสถานการณ์พื้นที่สีเขียวในประเทศไทย โดยเฉพาะในเขตเมือง กลับพบว่าพื้นที่สีเขียวที่สามารถเข้าถึงได้จริงในชีวิตประจำวันของประชาชนยังอยู่ในระดับที่จำกัด จากข้อมูลล่าสุดประเทศไทยมีสวนสาธารณะมากกว่า 600 แห่งทั่วประเทศ แต่พบว่ามีความเหลื่อมล้ำในการกระจายตัวและคุณภาพของสวนสาธารณะ โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานครที่มีสวนสาธารณะหลักเพียง 39 แห่ง ขณะที่มาตรฐานพื้นที่สีเขียวต่อประชากรซึ่งมักอ้างอิงเกณฑ์ขั้นต่ำ 9 ตารางเมตรต่อคน ซึ่งยังไม่พบข้อมูลอย่างเป็นทางการจากภาครัฐที่ยืนยันตัวเลขนี้ในเชิงนโยบาย (อรณา จันทศิริ, 2567) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพิจารณาแนวทางเชิงนโยบายที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในระยะยาว จึงเป็นที่มาของการศึกษาบทเรียนจากแนวทางการจัดการพื้นที่สีเขียวในประเทศที่ประสบความสำเร็จ โดยบทความนี้มุ่งศึกษาที่ประเทศสิงคโปร์และประเทศจีน ซึ่งสามารถพัฒนาเมืองให้เติบโตอย่างมีสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งนี้ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการเสนอแนวทางเชิงนโยบายสำหรับการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองของประเทศไทย และสามารถตอบสนองต่อเป้าหมายระดับประเทศและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรม

การเปลี่ยนแปลงจากแนวคิดสู่การลงมือปฏิบัติ: จุดเริ่มต้นของเมืองสีเขียวในสิงคโปร์

การเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวของสิงคโปร์มีจุดเริ่มต้นจากกรอบแนวคิดเชิงวิสัยทัศน์ในระดับผู้นำประเทศ โดยเฉพาะภายหลังการก่อตั้งประเทศในปี พ.ศ. 2508 ซึ่งลี กวน ยู นายกรัฐมนตรีคนแรกของประเทศ ได้ริเริ่มแนวคิดการพัฒนาเมืองที่ไม่มุ่งเน้นเพียงการเติบโตทางเศรษฐกิจ หรือการก่อสร้างเชิงกายภาพ หากแต่ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ แนวคิด “เมืองในสวน” (A City in a Garden) กลายเป็นวิสัยทัศน์สำคัญที่ชี้นำการวางแผนเมืองของสิงคโปร์ในระยะยาว โดยมีการบูรณาการองค์ความรู้จากหลากหลายสาขา ทั้งสถาปัตยกรรม วิศวกรรม และพฤกษศาสตร์ เพื่อออกแบบและบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดประเภทของพันธุ์ไม้และตำแหน่งในการปลูกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด กระบวนการปลูกต้นไม้จึงมิใช่เพียงการรณรงค์เชิงสัญลักษณ์ หากแต่เป็นนโยบายระดับชาติที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง คำกล่าวของลี กวน ยู เมื่อปี พ.ศ. 2538 สะท้อนถึงความเชื่อมั่นในคุณค่าของธรรมชาติต่อจิตวิญญาณของมนุษย์ว่า

“ผมเชื่อว่าเมืองที่มีภูมิทัศน์เสื่อมโทรมและป่าคอนกรีตทำลายจิตวิญญาณของมนุษย์ พวกเราต้องการพื้นที่สีเขียวของธรรมชาติเพื่อยกระดับจิตวิญญาณของเรา”

ภาพที่ 1 นายลี กวน ยู วันปลูกต้นไม้แห่งชาติของสิงคโปร์
ที่มา: <https://becommon.co/feature/singaporegreenery/>

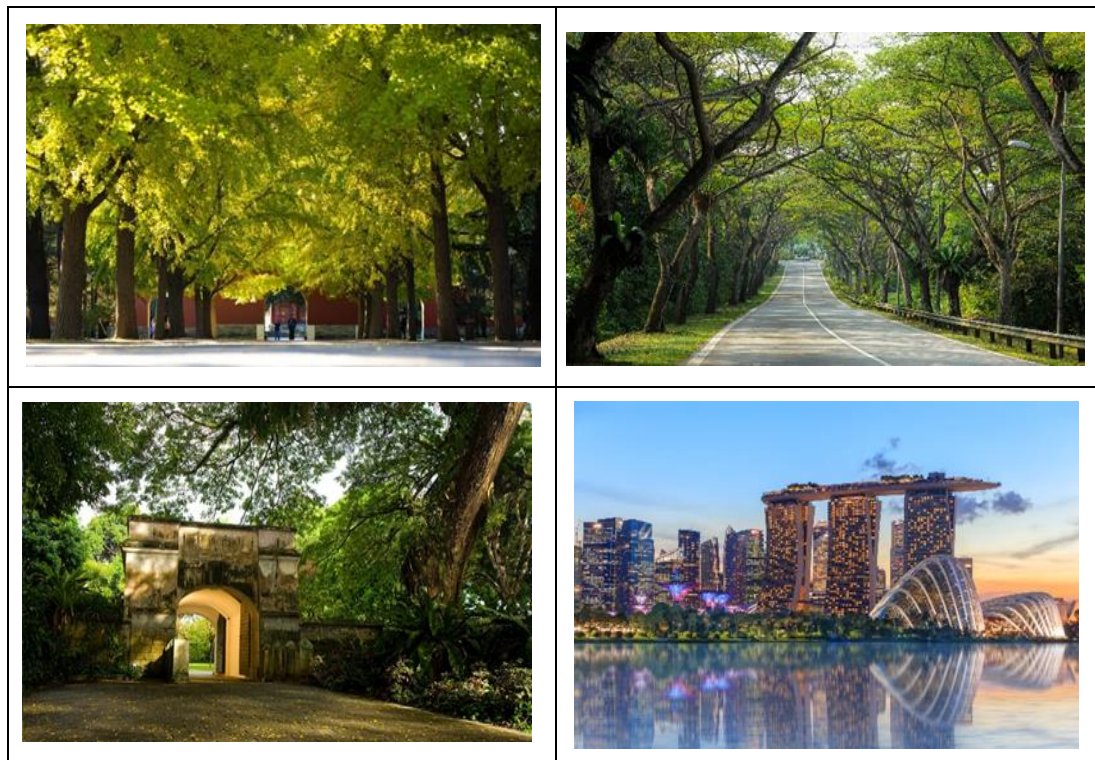
แนวคิดสำคัญที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของสิงคโปร์คือ “City in a Garden” หรือ “เมืองในสวน” ซึ่งเป็นนโยบายระดับชาติตั้งแต่ปี พ.ศ.2510 ที่ริเริ่มโดยนายกรัฐมนตรีลีกวนยู โดยมีเป้าหมายให้ธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเมืองอย่างกลมกลืน และเป็นกลไกสนับสนุนคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในระยะยาว (National Parks Board, 2563) โดยเน้นการจัดสรรพื้นที่สีเขียวเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต แนวคิดเรื่อง “เมืองสวน” มิได้มุ่งเน้นเพียงด้านความงามทางทัศนียภาพเท่านั้น หากแต่เป็นกลยุทธ์เชิงนโยบายที่มุ่งสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาวะของประชาชน ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และยกระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมของสังคมเมืองสิงคโปร์อย่างเป็นระบบ ข้อมูลจากรายการเล่าเรื่องรอบโลก โดย กรุณา บัวคำศรี (2022) คำบรรยาย เล่าเรื่องรอบโลก ระบุว่า “นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 เกาะปลายแหลมมลายูเล็กๆ ที่เป็นเพียงหมู่บ้านชาวประมง ไม่มีความสำคัญใดๆ อย่างสิงคโปร์ ถูกตัดขาดจากแผ่นดินแม่อย่างสหพันธรัฐมาเลเซีย 2 ปีหลังจากการถือกำเนิดของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ลี กวน ยู นายกรัฐมนตรีในเวลานั้น เริ่มต้นวางรากฐานการพัฒนาประเทศและแนวคิดเมืองในสวนให้กับเกาะเล็กๆ นี้ เวลาผ่านไปสิงคโปร์ผงาดขึ้นมาเป็นประเทศที่เจริญก้าวหน้ามากที่สุดแห่งหนึ่งของโลกที่เติบโตมาพร้อมกับประเทศคือ “ต้นไม้” นโยบายการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับต้นไม้ ต้นไม้คือสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นลำดับต้นๆ ที่ต้องมีเช่นเดียวกับสาธารณูปโภคอื่นๆ อย่างเช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร...” ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้นำระดับสูงให้ความสำคัญกับต้นไม้ในระดับสูงมากถือเป็นปัจจัยหนึ่งในความสำเร็จของนโยบาย

พัฒนาการของนโยบาย“City in a Garden” หรือ “เมืองในสวน” ของสิงคโปร์

จากบทความเรื่อง ทำไมสิงคโปร์ เมืองแห่งทุนนิยมจึงเต็มไปด้วยต้นไม้ (ศิริภา ปากิโต, 2561) ได้สรุปพัฒนาการของนโยบาย“City in a Garden” หรือ “เมืองในสวน” ของสิงคโปร์ไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

ภายหลังเดินทางนโยบาย Garden City ซึ่งถูกประกาศเป็นนโยบายระดับชาติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 สิงคโปร์ในปี พ.ศ. 2513 มีต้นไม้ปลูกใหม่กว่า 55,000 ต้น และเพื่อความต่อเนื่องปี พ.ศ. 2514 สิงคโปร์เดินทางต่อการประกาศให้วันปลูกต้นไม้แห่งชาติ ต่อมาปี พ.ศ. 2515 มีการออกพระราชบัญญัติสวนสาธารณะและต้นไม้ เพื่อให้เกิดความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรมทั้งจากภาคอุตสาหกรรม หน่วยงานเอกชน และประชาชน ในการจัดสรรพื้นที่สำหรับต้นไม้ในทุกโปรเจกต์ เช่น การก่อสร้างที่อยู่อาศัย สร้างถนน หรือแม้กระทั่งสร้างลานจอดรถ และในปี พ.ศ. 2518 รัฐบาลสิงคโปร์จึงก่อตั้งหน่วยงานด้านสวนสาธารณะและสันทนาการหรือ Parks and Recreation Department เพื่อกำกับดูแลพื้นที่สีเขียวอย่างเป็นระบบ โดยสร้างพื้นที่สีเขียวที่เป็นได้ทั้ง ‘ปอด’ ของประชาชน ที่พักผ่อนหย่อนใจ สถานที่นันทนาการของคนในพื้นที่ และสร้างความยั่งยืนให้กับพื้นที่สีเขียว โดยการให้ประชาชนเข้ามามีประสบการณ์ร่วมกับนโยบาย Garden City ให้มากที่สุด เห็นได้ชัดเจนว่าการปลูกต้นไม้ของสิงคโปร์ไม่ได้ทำอย่างสะเปะสะปะ แต่ต้องให้ ‘คน’ และ ‘ต้นไม้’ ได้อยู่อาศัยร่วมกันอย่างกลมกลืน คนต้องได้ใช้ประโยชน์จากการมีพื้นที่สีเขียวอย่างเต็มศักยภาพอย่างแท้จริง จากรายงานของ agenda (2567) ระบุว่าสิงคโปร์มีพื้นที่สีเขียว 66 ตร.เมตรต่อประชากร 1 คน (ในขณะที่กรุงเทพฯ มีพื้นที่สีเขียว 7.87 ตร.เมตรต่อประชากร 1 คน) โดยสิงคโปร์ คือเมืองที่ขึ้นชื่อว่าเป็น the most eco-friendly cities in Asia สำหรับประเทศสิงคโปร์ต้นไม้คือสัญลักษณ์ของการพัฒนาอย่างแท้จริง โดยมีการเดินทางเพิ่มพื้นที่สีเขียวในทุกพื้นที่ สวนบนดาดฟ้า สวนระหว่างตึก หรือสวนที่ห้อยลงมาจากตึกกลายเป็นเรื่องปกติของเมืองนี้

อีกสิ่งหนึ่งที่มีชื่อเสียงสำหรับประเทศสิงคโปร์คือ ทางเดินเชื่อมกันระหว่างสวนต่างๆ พร้อมการปลูกต้นไม้ไปตลอดทางเชื่อมนั้นโดยมีความยาวกว่า 10 กิโลเมตร นอกจากนี้จากข้อมูลของ City Monitor (2567) ระบุว่าสิงคโปร์ มีพื้นที่สีเขียว ถึงร้อยละ 46.5 ของพื้นที่ทั้งหมด ภายใต้มาตรการในการขยายพื้นที่สีเขียวและสร้างสวนใจกลางเมือง เช่น โครงการ Garden by the Bay การปลูกต้นไม้เขตร้อนชื้นข้างถนนที่มีร่มเงาใหญ่เพื่อช่วยลดความร้อนบนพื้นผิวถนน การขยายเครือข่ายขนส่งสาธารณะให้ครอบคลุมเพื่อให้ประชาชนลดการใช้ยานยนต์ส่วนตัว การสร้างพื้นที่คนเดิน และทางสำหรับรถจักรยาน

ภาพที่ 2 บรรยากาศ City in a Garden @ สิงคโปร์

ที่มา : <https://becommon.co/feature/singaporegreenery/>

[https://www.nparks.gov.sg/visit/parks/park-detail/fort-canning park](https://www.nparks.gov.sg/visit/parks/park-detail/fort-canning-park)

ในช่วงเวลาเพียง 50 กว่าปี สิงคโปร์มีพื้นที่สีเขียวครอบคลุมถึงเกือบครึ่งหนึ่งของพื้นที่เมือง ซึ่งรวมถึงพื้นที่ขนาดใหญ่ที่ยังเชื่อมโยงกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้สามารถส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ บรรเทาปรากฏการณ์เกาะความร้อนในเมือง (Urban Heat Island Effect) และเพิ่มขีดความสามารถในการดูดซับน้ำฝน ซึ่งล้วนมีส่วนสำคัญในการเพิ่มความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้เมืองยังได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสีเขียวควบคู่ไปกับพื้นที่สวนสาธารณะ อาทิ พื้นผิวที่ซึมน้ำได้ (Permeable Surfaces) หลังคาเขียว (Green Roofs) ทางน้ำธรรมชาติ (Bioswales) และระบบเก็บกักน้ำฝน (Water Harvesting Systems) ซึ่งล้วนมีบทบาทในการส่งเสริมความยืดหยุ่นของระบบนิเวศในเขตเมือง

หัวใจของความสำเร็จของสิงคโปร์คือ การจัดวางวิสัยทัศน์ระยะยาวที่ชัดเจน นับตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1960 โดยนายกรัฐมนตรีลี กวน ยู ได้เน้นย้ำถึงการทำให้สิงคโปร์เป็น “Clean and Green City” เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างภาพลักษณ์ที่ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นวาระแห่งชาติที่ทุกหน่วยงานของรัฐต้องบูรณาการนโยบายให้สอดคล้องกันในเชิงยุทธศาสตร์ สิงคโปร์ได้นำแนวคิด “Green Infrastructure” มาใช้ผ่านการวางผังเมืองที่กำหนดให้พื้นที่สีเขียวเป็นโครงสร้างพื้นฐานของเมือง มีการกำหนดพื้นที่สีเขียวขั้นต่ำในแผนแม่บท (Urban Redevelopment Authority, URA) และใช้มาตรการควบคุมการใช้ที่ดินอย่างเข้มงวด ทั้งในเขตเมืองใหม่ พื้นที่อุตสาหกรรม และย่านพาณิชยกรรม โดยกำหนดให้

โครงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ต้องจัดสรรพื้นที่สีเขียวในแนวราบหรือแนวตั้ง เช่น “สวนลอยฟ้า” (Sky Gardens) และ “ผนังสีเขียว” (Green Walls) ภายใต้กฎระเบียบของโครงการ Green Mark Scheme ซึ่งเป็นเครื่องมือในการประเมินอาคารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Building and Construction Authority, 2564) ที่สำคัญ สิงคโปร์ยังเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนผ่านโครงการต่างๆ เช่น “One Million Trees Movement” ซึ่งตั้งเป้าปลูกต้นไม้หนึ่งล้านต้นภายในปี พ.ศ. 2573 โดยเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปลูก ดูแล และติดตามการเติบโตของต้นไม้ผ่านแอปพลิเคชัน (NParks Singapore, 2563)

SG Green Plan 2030: ยุทธศาสตร์ 5 เสาหลักสู่ความยั่งยืนของสิงคโปร์

ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งคือ “SG Green Plan 2030: ยุทธศาสตร์ 5 เสาหลักสู่ความยั่งยืนของสิงคโปร์” คือแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติของประเทศสิงคโปร์ ที่ประกาศใช้ในปี ค.ศ. 2021 โดยมีเป้าหมายในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีกรอบเวลาดำเนินการภายในปี ค.ศ. 2030 และต่อเนื่องไปจนถึงการบรรลุเป้าหมาย Net Zero ภายในปี ค.ศ. 2050 ภายใต้จุดประสงค์ของ SG Green Plan 2030 คือ ลดการปล่อยคาร์บอน ของประเทศให้เหลือน้อยที่สุดภายในระยะเวลาอันใกล้ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ด้วยสิ่งแวดล้อมเมืองที่ดีขึ้น สร้างเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ที่มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีสะอาด เสริมสร้างความสามารถในการปรับตัว ต่อภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และปลูกฝังวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม ในหมู่ประชาชน นักเรียน และภาคธุรกิจ ภายใต้การกำกับดูแลด้านนโยบายและแผนการปฏิบัติของกระทรวงสำคัญ 5 กระทรวง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ กระทรวงความยั่งยืนและสิ่งแวดล้อม กระทรวงคมนาคม และกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในสิงคโปร์, 2567) โดย Singapore Green Plan 2030 ประกอบด้วยแผนการและเป้าหมาย 5 สาขา ได้แก่ 1) City in Nature (เมืองในธรรมชาติ) แผนแม่บทนี้มุ่งเน้นการทำให้เมืองมีความกลมกลืนกับธรรมชาติมากขึ้น เช่น การปลูกต้นไม้ 1 ล้านต้นภายในปี 2030 และขยายเครือข่ายสวนธรรมชาติ 2) Energy Reset (พลังงานสะอาด) เปลี่ยนผ่านสู่การใช้พลังงานสะอาด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ และยุติการจำหน่ายรถยนต์ที่ใช้น้ำมันภายในปี 2040 3) Sustainable Living (ชีวิตวิถียั่งยืน) รัฐส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทในการลดขยะ ลดการใช้พลังงาน และส่งเสริมพฤติกรรมที่ยั่งยืนตั้งแต่ระดับโรงเรียนถึงครัวเรือน โดยตั้งเป้าลดขยะฝังกลบต่อหัวลงร้อยละ 30 ภายในปี 2030 4) Green Economy (เศรษฐกิจสีเขียว) ส่งเสริมอุตสาหกรรมและแรงงานที่มีศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การสร้างงานในภาคพลังงานหมุนเวียน และการใช้ภาษีคาร์บอนเป็นเครื่องมือทางเศรษฐกิจ และ 5) Resilient Future (อนาคตที่ยืดหยุ่น) เตรียมความพร้อมของเมืองต่อสภาพอากาศสุดขั้ว เช่น น้ำท่วม และระดับน้ำทะเลที่เพิ่มขึ้น ผ่านโครงการป้องกันชายฝั่งและการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ ดังภาพที่ 1 และ 2

ภาพที่ 3 5 เป้าหมายหลัก แผนสิงคโปร์สีเขียว (SGP) 2030

ที่มา ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในสิงคโปร์ สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ สิงคโปร์

ภาพที่ 4 บทบาทของรัฐบาลสิงคโปร์ในการสนับสนุน (SGP) 2030

ที่มา ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในสิงคโปร์ สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ สิงคโปร์

กล่าวโดยสรุปนโยบายหลักที่นำสิงคโปร์ไปสู่เมืองสีเขียวมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. การวางแผนเมืองเชิงนิเวศ (Ecological Urban Planning) สิงคโปร์กำหนดให้พื้นที่สีเขียวเป็น “องค์ประกอบหลัก” ของการวางแผนเมือง โดยบังคับใช้กฎหมายควบคุมที่ดิน (Land Use Planning Act) ให้ทุกโครงการพัฒนาเมืองต้องจัดสรรพื้นที่สีเขียวตามสัดส่วน เช่น อาคารสูงต้องมี Green Roof หรือ Vertical Garden และพื้นที่สาธารณะต้องมีต้นไม้ร่มเงาและสวนพักผ่อน
2. การสร้างโครงข่ายพื้นที่สีเขียว (Green Network Integration) สิงคโปร์สร้างระบบโครงข่าย “สวนเชื่อมสวน” (Park Connector Network) ยาวกว่า 300 กิโลเมตรทั่วเกาะ เพื่อให้ประชาชนสามารถเดินหรือขี่จักรยานจากย่านที่อยู่อาศัยไปยังสวนสาธารณะหลักโดยไม่ต้องผ่านถนนใหญ่ เป็นการเชื่อมโยงพื้นที่สีเขียวกับวิถีชีวิตประจำวันของประชาชนอย่างแท้จริง
3. การสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม (Creating a culture of participation) รัฐบาลส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทในการดูแลพื้นที่สีเขียวผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น Community in Bloom ซึ่งเปิดโอกาสให้ชุมชน โรงเรียน และหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันปลูก ดูแล และใช้พื้นที่สีเขียวร่วมกัน ส่งเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของและความยั่งยืนในระยะยาว
4. การลงทุนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมสีเขียว (Investment in green technology and innovation) สิงคโปร์ลงทุนพัฒนาโครงการระดับโลก เช่น Gardens by the Bay ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นสวนสาธารณะ แต่ยังเป็นศูนย์นวัตกรรมด้านพฤกษศาสตร์และการจัดการพลังงานสีเขียว โดยใช้เทคโนโลยี Super tree ในการผลิตพลังงานแสงอาทิตย์และเก็บน้ำฝน รวมถึงควบคุมอุณหภูมิภายในโดมพืชเขตร้อน
5. การบูรณาการพื้นที่สีเขียวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ (Integrating green spaces into economic development plans) นโยบาย Green Plan 2030 ของสิงคโปร์กำหนดชัดว่า “การเป็นเมืองสีเขียว” ต้องสอดคล้องกับแผนการเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ (Low-carbon Economy) เช่น การกำหนดเป้าหมายปลูกต้นไม้ 1 ล้านต้นภายในปี 2030 และเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้ครอบคลุมอย่างน้อยร้อยละ 85 ของอาคาร

พัฒนาการของนโยบายเมืองสีเขียวจากสิงคโปร์สู่จีน

การพัฒนาพื้นที่สีเขียวและการบริหารจัดการเมืองของจีนในยุคปฏิรูปนั้นได้รับอิทธิพลอย่างสำคัญจากแนวคิดและประสบการณ์ของผู้นำ เต็ง เสี่ยวผิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงบันดาลใจที่ได้รับจากประเทศสิงคโปร์ ซึ่งสะท้อนผ่านการเยือนและศึกษาดูงานในปี ค.ศ. 1978 เต็ง เสี่ยวผิง ชื่นชมความสำเร็จของสิงคโปร์ในการพัฒนาเมืองที่ผสมผสานระหว่างความสะอาด ความมีระเบียบวินัย และการบริหารรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี้ กวน ยู (Vogel, 2011) การเดินทางดังกล่าวทำให้ เต็ง เสี่ยวผิง นำแนวคิดการบริหารจัดการเมืองและการพัฒนาเศรษฐกิจแบบเปิดของสิงคโปร์ไปปรับใช้ในบริบทจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษที่เซินเจิ้นในปี ค.ศ. 1980 ซึ่งเป็นโมเดลที่เน้นการเปิดรับการลงทุนต่างชาติและการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างเต็ง เสี่ยวผิง และ ลี กวน ยู ยังสะท้อนถึงการ

แลกเปลี่ยนแนวคิดเชิงนโยบายที่สนับสนุนให้จีนมีการพัฒนาเศรษฐกิจก่อนการปฏิรูปการเมือง เพื่อเสริมสร้างฐานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคงก่อนเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองในอนาคต (Lee, 2000; Vogel, 2011) แนวคิดเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาเมืองที่มีการวางแผนพื้นที่สีเขียวอย่างเป็นระบบ และการบริหารจัดการเมืองที่เข้มงวดแต่มีประสิทธิภาพของจีนในปัจจุบัน ซึ่งช่วยขับเคลื่อนการสร้างเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีความยั่งยืนตามแนวทาง "อารยธรรมเชิงนิเวศ" (Ecological Civilization) ของจีน (Vogel, 2011)

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของจีน

“น้ำใส ภูเขาเขียว คือ ภูเขาทอง ภูเขาเงิน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเป็นหนทางสู่ความมั่งคั่งที่แท้จริงของจีน” สี จิ้นผิง

จากคำกล่าวของ สี จิ้นผิง ได้ถือการสร้างสรรคอารยธรรมนิเวศเป็นแผนแม่บทพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนของประชาชาติจีนและได้ดำเนินการบุกเบิกพัฒนาประการต่างๆ อย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน ทั้งในแง่ความมุ่งมั่นตั้งใจ ความเข้มข้น และผลลัพธ์ที่ได้ การสร้างสรรคอารยธรรมนิเวศมีการเปลี่ยนแปลงมากเป็นประวัติศาสตร์ทั้งในเชิงแนวทาง และภาพรวมตั้งแต่ภาคทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติ นับเป็นก้าวอย่างที่สำคัญในการสร้างสรรคประเทศจีนที่สวยงาม สุนทรพจน์ของ สี จิ้นผิง ได้สรุป “การเปลี่ยนแปลงสำคัญ” สี่ประการในการสร้างสรรคอารยธรรมนิเวศตั้งแต่การประชุมสมัชชาผู้แทนพรรคคอมมิวนิสต์จีนแห่งชาติชุดที่ 18 ดังต่อไปนี้ (Thai-Chinese Journalists Association :TCJA, 2023)

ประการแรก เราเริ่มต้นจากการแก้ปัญหาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมที่โดดเด่น ให้ความสำคัญกับการสอดประสานระหว่างภาพรวมกับด้านที่เฉพาะเจาะจง และบริหารจัดการทั้งปัญหาและสาเหตุ ได้บรรลุการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญจากการแก้ไขปัญหที่สำคัญไปสู่การกำกับดูแลอย่างเป็นระบบ

ประการที่สอง ยินยอมปรับเปลี่ยนทัศนคติ กำหนดหน้าที่และผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน เพิ่มจิตสำนึกและความคิดริเริ่มของทั้งพรรคและทั้งประเทศอย่างต่อเนื่องในการขับเคลื่อน การสร้างสรรคอารยธรรมนิเวศ ได้บรรลุการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญจากการตั้งรับไปสู่การปฏิบัติการเชิงรุก

ประการที่สาม เกาะติดปรับตัวให้ทันยุคสมัย มองโลกให้กว้าง มีความรับผิดชอบและแสดงบทบาทของประเทศใหญ่ ได้บรรลุการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญจากผู้มีส่วนร่วมสู่การเป็นผู้นำในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของโลก

ประการที่สี่ ทำความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับกฎการสร้างสรรคอารยธรรมนิเวศ จนก่อรูปเป็นแนวความคิดทางอารยธรรมนิเวศแห่งสังคมนิยมที่มีอัตลักษณ์จีนในยุคใหม่บรรลุการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญจากการสำรวจในภาคปฏิบัติสู่การชี้นำด้วยทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์

ภาพที่ 5 สี จิ้นผิง ทำกิจกรรมปลูกต้นไม้ร่วมกับเจ้าหน้าที่และประชาชน
ที่มา: <https://thai.cri.cn/2025/04/04/ART11743752814410525>

จากบทความของประวิณมัย บ่ายคล้อย (2025) ได้รายงานว่าจีนมีแผนขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สีเขียว โดยมุ่งพัฒนาการเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หนึ่งในแนวทางดังกล่าว คือการเดินหน้าเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้มากยิ่งขึ้น จีนกำหนดให้วันที่ 12 มีนาคมของทุกปีเป็นวันปลูกต้นไม้แห่งชาติ ต่อมาในปี ค.ศ. 1981 มีการเปิดตัวโครงการปลูกต้นไม้ทั่วประเทศ ผลจากความมุ่งมั่นในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวตลอดหลายทศวรรษ ทำให้ในปี ค.ศ. 2000 จีนช่วยเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้โลกถึงประมาณ 1 ใน 4 ของพื้นที่สีเขียวทั้งหมด ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ย้ำว่า ทุกภาคส่วนความร่วมมือกันสร้าง “จีนที่สวยงาม” ด้วยการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและการปลูกต้นไม้ถือเป็นภารกิจระดับชาติที่ต้องสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น เมื่อปี ค.ศ. 2022 จีนประกาศเป้าหมายในการเพิ่มพื้นที่สีเขียว โดยระบุว่าจะปลูกต้นไม้เพิ่มอีก 70,000 ล้านต้นภายใน 10 ปีข้างหน้า โดยปัจจุบันคือปี ค.ศ. 2025 จีนมีพื้นที่ป่าไม้รวมกว่า 283.7 ล้านเฮกตาร์ หรือประมาณ 1,700 ล้านไร่ หรือกว่าร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ และยังเป็นประเทศที่มีพื้นที่ป่าปลูกมากที่สุดในโลก โครงการเพิ่มพื้นที่สีเขียวของจีนที่น่าสนใจมีอยู่หลายโครงการ เช่น โครงการ “ผืนป่าแนวกันลม 3 เหนือ : Three-North Shelterbelt Forest Program” ซึ่งเป็นโครงการปลูกป่าขนาดใหญ่ที่สุดในโลก เพื่อรับมือปัญหาพื้นที่แปรสภาพเป็นทะเลทรายในพื้นที่ตะวันตกเฉียงเหนือ ตอนเหนือ และตะวันออกเฉียงเหนือของจีน ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตชาวจีนกว่า 15 ล้านคน และส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจป่าไม้และการทำสวนผลไม้ในพื้นที่แห้งแล้ง โดยโครงการนี้ตั้งเป้าว่าภายในปี ค.ศ. 2050 จะปลูกป่าให้ครอบคลุมพื้นที่กว่า 4 ล้านตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 42.4 ของพื้นที่ทั้งประเทศ นอกจากนี้ยังตั้งเป้าเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน รวมถึงเพิ่มพื้นที่สวนสาธารณะทั่วประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนี้ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ยังได้ผลักดันแนวคิด “GDP สีเขียว” เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยในปีที่ผ่านมาอุตสาหกรรมป่าไม้ของจีนมีมูลค่ารวมถึง 10.17 ล้านล้านหยวน หรือกว่า 43.3 ล้านบาท และภาคการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเติบโตขึ้นร้อยละ 9.1 นอกจากนี้ ป่าไม้และพื้นที่สีเขียวที่เพิ่มขึ้นยังช่วยดูดซับคาร์บอน และทำให้จีนมีความสามารถในการดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้มากกว่า 1,200 ล้านตันต่อปี ซึ่งถือว่าสูงที่สุดในโลก โดยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ย้ำว่า

แม้จีนจะมีพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้น แต่ยังไม่เพียงพอทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ ดังนั้น จีนจึงต้องเดินหน้พื้นที่สีเขียว เพราะการปลูกต้นไม้คือ การปลูกอนาคต ต้องปลูกต่อไปไม่หยุด รุ่นแล้วรุ่นเล่า เพื่อให้ 'ทรัพยากรสีเขียว' เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

บทเรียนจากนครเฉิงตูกับแผน Park City ที่เป็นรูปธรรม

ในปี พ.ศ. 2561 นายสี จิ้นผิง ประธานาธิบดีจีน ได้เดินทางเยือนมณฑลเสฉวนและกล่าวถึงการพัฒนาเมืองต้นแบบ “เมืองสวนสาธารณะ (Park City)” เป็นครั้งแรก โดยชี้ให้เห็นว่าในช่วงหลายปีที่ผ่านมา จีนได้เดินตามแนวทางการพัฒนาสีเขียวและการพัฒนาการวางผังเมืองร่วมกันโดยใช้เมืองสวนสาธารณะเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการส่งเสริมให้จีนเป็นประเทศที่สวยงาม โดยการพัฒนารูปแบบดังกล่าวไม่ได้เป็นเพียงการสร้างสวนสาธารณะในเมืองเท่านั้น แต่เป็นการแก้ปัญหา “โรคของเมืองขนาดใหญ่” ที่เกิดขึ้นเมื่อมีการพัฒนาเมืองใหญ่ รวมถึงความต้องการในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยการผลักดันให้นครเฉิงตูกลายเป็นพื้นที่สำคัญในการพัฒนาตามแนวคิด “Park City Demonstration Zone” หรือเขตสาธิตเมืองสวนสาธารณะ (<https://chengdu.thaiembassy.org/th/content>, 2565) ซึ่งคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์นครเฉิงตู ได้ตั้งเป้าว่า พื้นที่สาธารณะใหม่จะต้องแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2568 และยกระดับให้กลายเป็นแหล่งทรัพยากรสำคัญเพื่อรองรับการพัฒนาแบบ One Growth Pole & Two Centers ของจีน โดยในปี พ.ศ. 2578 นครเฉิงตูจะกลายเป็นเมืองสวนสาธารณะสาธิตแห่งใหม่ที่เป็นต้นแบบระดับประเทศและเป็นประตูสู่สากล พร้อมด้วยระบบห่วงโซ่มูลค่าด้านการเงิน การค้า การลงทุน ศูนย์กลางเครือข่ายทางวัฒนธรรมและเทคโนโลยีที่ครบครัน เพื่อเป็นส่วนช่วยผลักดันบทบาทของเขตวงกลมเศรษฐกิจเฉิงตู-ฉงชิ่งในเวทีระดับโลก

ในระยะเวลาเพียง 3 ปี รัฐบาลนครเฉิงตูได้พัฒนาเมืองให้เป็นเมืองแห่งสวนสาธารณะ โดยขยายพื้นที่สีเขียว เน้นการปรับปรุงผังเมือง การรักษาสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน ในปี พ.ศ. 2564 นครเฉิงตูได้สร้างสวนสาธารณะใหม่ 30 แห่ง และสร้างเส้นทางสีเขียวเทียนฝู (Tianfu Greenway) ทั้งหมด 5,188 กม. นับเป็นการสร้างโอกาสใหม่ๆ สำหรับการท่องเที่ยว ส่งผลให้นครเฉิงตูติดอันดับเมืองที่มีความสุขที่สุดอันดับ 1 ในจีนต่อเนื่อง 16 ปีซ้อน (<https://thaibizchina.com/energy-technology-environment>, 2568) และจากข้อมูลในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2567 เส้นทางสีเขียว “เทียนฝู กรีนเวย์” (Tianfu Greenway) ในนครเฉิงตู คิดเป็นระยะทางรวมกว่า 8,000 กิโลเมตรแล้ว ซึ่งเชื่อมต่อระบบนิเวศของสวนสาธารณะ สวนหย่อม และพื้นที่สีเขียวขนาดเล็ก สำหรับประชาชนได้เดิน วิ่ง และปั่นจักรยาน โดยเส้นทางสีเขียวเทียนฝู กรีนเวย์ มีระยะทางรวมตามแผนราว 16,900 กิโลเมตร แบ่งเป็นระดับชุมชน ระดับเมือง และระดับภูมิภาค (<https://www.xinhuaithai.com>, 2567) เส้นทางสีเขียวเทียนฝู (Tianfu Greenway) เป็นเส้นทางแบบไฮบริด 2 ช่องทางที่ได้รับการพัฒนาอย่างดี สำหรับกิจกรรมปั่นจักรยาน เดิน และวิ่ง เส้นทางทั้งหมดมีความยาวประมาณ 98 กิโลเมตร และมีความสูงสะสมประมาณ 600 เมตร โดยวนรอบเมืองเฉิงตูเป็นวงกลมสมบูรณ์ เส้นทางนี้วางแผนไปตามแนวทางหลวงวงแหวนรอบนอกของเฉิงตู ซึ่งเรียกว่า “ถนนวงแหวนที่ 4” หรือ “ทางด่วนรอบวงแรกของเฉิงตู” (Chengdu 4th Loop / 1st Round

Chengdu Highway) ตลอดเส้นทางมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เช่น ตู้จำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ และห้องน้ำสาธารณะ ทุกระยะประมาณ 2-3 กิโลเมตร อาหารว่างท้องถิ่น ที่ขายโดยชาวบ้านในพื้นที่ผ่านรถเข็น จุดเข้า-ออกเส้นทาง จำนวนมาก พร้อมบริการ จักรยานให้เช่าแบบใช้ร่วมกัน (shared bike) ตลอดเส้นทาง โดยสามารถเริ่มต้นและสิ้นสุดการเดินทางได้จากจุดใดก็ได้ในเส้นทางนี้ และเลือกวิ่งวน ตามเข็มนาฬิกา หรือทวนเข็มนาฬิกา ได้ตามต้องการ ทำให้เส้นทางนี้เป็นสถานที่ที่ปลอดภัยและสะดวกสำหรับผู้ที่ต้องการทำทนายชิตจำกัดของตนเองในเมืองใหญ่แห่งนี้

ภาพที่ 6 แผนที่แสดงส่วนหนึ่งของเส้นทางสีเขียวเทียนฝู (Tianfu Greenway)

ที่มา : <https://mobycon.com/updates/chinas-new>

เส้นทางสีเขียวเทียนฝู คือ พื้นที่สีเขียวสำหรับการท่องเที่ยว การออกกำลังกาย รวมไปถึงการพักผ่อน สร้างวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเมืองสวนสาธารณะ ภายใต้โครงการนี้ รัฐบาลท้องถิ่นได้ปรับปรุงสวนสาธารณะแม่น้ำจินเจียง ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของนครเฉิงตู จนปัจจุบันได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจ เป็นพื้นที่สีเขียวอเนกประสงค์ และเป็นศูนย์รวมกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร การจัดนิทรรศการ การแสดง การจัดงานเทศกาล โรงแรม และการล่องเรือ โดยรัฐบาลนครเฉิงตูได้ออกแบบเส้นทางการล่องเรือในแม่น้ำจินเจียงให้สวยงามราวกับฉากธรรมชาติ ในบทกวีโบราณของจีน เส้นทางล่องเรือดั้งกล่าวว่ามีระยะทาง 5 กิโลเมตร เชื่อมต่อสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งในเฉิงตู อาทิ Chengdu 339 ย่านธุรกิจบริการสมัยใหม่ และ Hejiang Pavilion สถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมในนครเฉิงตู (<https://chengdu.thaiembassy.org/th/content, 2565>)

ภาพที่ 7 บรรยากาศการล่องเรือในแม่น้ำจินเจียง

ที่มา : <https://th.trip.com/travel-guide/attraction/chengdu/yeyou-jinjiang->

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแนวคิด “เมืองสวนสาธารณะ” ของนครเจิ้งตู เน้นการพัฒนาเมืองและแหล่งที่อยู่อาศัยควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม การรักษาสิ่งแวดล้อม การนำเทคโนโลยีและกระบวนการใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียว สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยใช้ BCG Economy Model ของไทย และถือเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจสำหรับประเทศไทย ซึ่งสามารถนำหลักการหรือแนวปฏิบัติของจีนมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการพัฒนาตามนโยบาย BCG Economy Model ด้วยการร่วมมือกันของภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองและประเทศไทยให้ก้าวหน้าด้วยการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

ภาพที่ 8 สถานะปัจจุบันของเส้นทางกรีนเวย์ที่ก่อสร้างแล้ว

ที่มา : Jiahang Lu and Xiaohua Wu (2022)

การพัฒนาพื้นที่สีเขียวของประเทศไทย

ในส่วนของประเทศไทยมีสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน โดยแนวทางการขับเคลื่อนเป็นแนวทางระยะยาว 20 ปี ปัจจุบันเป็นการดำเนินงานระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งจากการติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนในระยะแรก มีการดำเนินงานดังนี้ 1) การพัฒนาพื้นที่สีเขียวสาธารณะต่อประชากร พบว่าหลายเทศบาลมีผลการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายแต่หลายเทศบาลยังไม่บรรลุเป้าหมายเนื่องจากมีปัญหาด้านงบประมาณ บุคลากร และพื้นที่ดำเนินการ 2) การพัฒนาพื้นที่สีเขียวต้นแบบภูมิภาคละ 1 แห่ง พบว่าทุกภูมิภาคมีการดำเนินงานด้านพื้นที่สีเขียวที่สามารถใช้เป็นต้นแบบได้อย่างยั่งยืน 3) เครือข่ายพื้นที่สีเขียว พบว่าภูมิภาคมีเครือข่ายที่ร่วมผลักดันและขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านพื้นที่สีเขียวอย่างเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ในส่วนของเมืองหลวงคือกรุงเทพมหานครมีโครงการ Green Bangkok 2030 (กรุงเทพฯ เมืองสีเขียว) โดยตั้งเป้าเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้ได้อย่างน้อย 10 ตารางเมตรต่อคน และให้มีสวนสาธารณะที่ประชาชนเดินถึงในระยะ 400 เมตร หรือ 5 นาที อย่างน้อยครึ่งหนึ่งของพื้นที่ อย่างไรก็ตามจากบทเรียนการพัฒนาพื้นที่สีเขียวของสิงคโปร์และจีนเห็นได้ชัดเจนว่าไทยยังขาดจิตสำนึกร่วมในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวในทุกองคาพยพ ทำให้การขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาพื้นที่สีเขียวเป็นไปอย่างล่าช้าและยังไม่ปรากฏผลชัดเจนเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนของประเทศไทย : บทเรียนจากสิงคโปร์และจีน

จากการศึกษาเมืองที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวคือ สิงคโปร์ และจีน พบว่าทั้งสองเมืองมีแนวทางที่โดดเด่นในการวางผังเมือง การใช้เทคโนโลยี และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะที่สามารถเป็นแนวทางสำคัญให้กับประเทศไทยได้ โดยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับประเทศไทยมีดังนี้

1. กำหนดวิสัยทัศน์ระดับชาติเกี่ยวกับเมืองสีเขียวอย่างชัดเจน โดยรัฐบาลไทยควรจัดทำวิสัยทัศน์ชาติในระยะยาวเกี่ยวกับ Green City โดยไม่จำกัดอยู่แค่ความสวยงามทางภูมิทัศน์ แต่ต้องเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิต สุขภาวะ การดึงดูดการลงทุน และการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ข้อเสนอแนะ : ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะกิจเพื่อบริหารจัดการพื้นที่สีเขียว "คณะกรรมการยุทธศาสตร์เมืองสีเขียวแห่งชาติ" เพื่อเป็นการบูรณาการนโยบายข้ามกระทรวง โดยมีผู้นำประเทศเป็นผู้ผลักดันในระดับยุทธศาสตร์

2. วางผังเมืองด้วยแนวคิดโครงข่ายพื้นที่สีเขียว (Green Network Planning) ทั้งสิงคโปร์และจีนได้ให้ความสำคัญกับการวางโครงข่ายของพื้นที่สีเขียวอย่างต่อเนื่อง โดยในสิงคโปร์มีการพัฒนา “สวนแนวเชื่อม” (Park Connector Network) ที่เชื่อมโยงสวนสาธารณะเข้ากับย่านที่อยู่อาศัย ส่วนจีนได้นำแนวคิด “โครงสร้างพื้นฐานสีเขียว” (Green Infrastructure) มาประยุกต์ใช้ในทุกระดับของผังเมือง

ข้อเสนอแนะ: การบูรณาการพื้นที่สำหรับสวนสาธารณะให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนแม่บทการพัฒนาเมือง การออกแบบเพื่อการเข้าถึงได้ของประชากรทุกกลุ่ม เช่น เด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มผู้มีรายได้น้อย และการใช้ประโยชน์สูงสุดจากการเดินทางมายังสวนสาธารณะ เช่น ทางเท้า ทางจักรยาน ในบริเวณรอบสวน เพื่อสร้างความกลมกลืนของพื้นที่และเพิ่มโอกาสการมาใช้บริการ

3. ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการสีเขียวอย่างมีประสิทธิภาพ เมืองทั้งสองมีการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการ เช่น GIS, การตรวจสอบความชื้นของดิน และระบบ Big Data เพื่อวิเคราะห์การใช้ประโยชน์พื้นที่สีเขียว

ข้อเสนอแนะ : หน่วยงานในประเทศไทยควรพัฒนาแพลตฟอร์ม “Smart Green Management” เพื่อเก็บข้อมูลต้นไม้ พื้นที่สีเขียว และความต้องการของประชาชนรวมถึงการสื่อสารข้อมูลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคประชาสังคม จีนมีการริเริ่ม “สวนชุมชน” ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมออกแบบและดูแลพื้นที่สีเขียวด้วยตนเอง ในขณะที่สิงคโปร์มีโครงการ “Community in Bloom” ที่สนับสนุนกลุ่มอาสาสมัครปลูกต้นไม้ในพื้นที่สาธารณะ

ข้อเสนอแนะ : รัฐควรสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรสำหรับการจัดตั้ง “สวนชุมชนเมือง” ในเขตเทศบาล โดยเปิดโอกาสให้ประชาชน โรงเรียน และหน่วยงานท้องถิ่นมีบทบาทร่วมกัน พร้อมทั้งส่งเสริมกลไกการเรียนรู้ร่วม เช่น หลักสูตรสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หรือโครงการฝึกอบรมเยาวชนด้านภูมิทัศน์เมือง

และควรมีการออกแบบเครือข่ายสวนสาธารณะเล็กๆ สามารถเป็นประโยชน์ต่อการเชื่อมกิจกรรม เช่น ตัวอย่างเส้นทางวิ่งและเส้นทางจักรยานในประเทศสิงคโปร์

บทส่งท้าย

การพัฒนาเมืองสีเขียว (Green City) ไม่ใช่เพียงแนวโน้มของการพัฒนาเมืองในศตวรรษที่ 21 หากแต่เป็น “ความจำเป็น” ในการสร้างคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนให้กับประชาชน ท่ามกลางภาวะวิกฤตสภาพภูมิอากาศ ปัญหาสุขภาพเมือง และความเหลื่อมล้ำทางสิ่งแวดล้อม แนวทางจากสิงคโปร์และจีนแสดงให้เห็นว่าความสำเร็จของการพัฒนาเมืองสีเขียวขึ้นอยู่กับ การวางวิสัยทัศน์ระยะยาว ที่บูรณาการ ภาควิชาการวางผังเมือง ภาครัฐธุรกิจ ภาคสิ่งแวดล้อม และภาคประชาชน เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ประเทศไทยในฐานะประเทศกำลังพัฒนา มีโอกาสและศักยภาพในการนำแนวทางเหล่านี้มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการกำหนดนโยบายระดับชาติที่ชัดเจนต่อพื้นที่สีเขียว การบังคับใช้กฎหมายผังเมืองที่ยั่งยืน การให้ความสำคัญกับต้นไม้ในฐานะสาธารณูปโภคพื้นฐาน และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน หากสามารถขับเคลื่อนอย่างจริงจัง ประเทศไทยจะไม่เพียงแต่สามารถเพิ่มพื้นที่สีเขียว แต่ยังสามารถสร้างเมืองที่อยู่ได้อย่างมีสุขภาวะ ดึงดูดการลงทุน และรับมือกับภัยพิบัติจากสภาพอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมืองสีเขียวจึงไม่ใช่เรื่องของ “ต้นไม้” เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็น “อนาคตของเมืองไทย” ที่ต้องลงมือสร้างตั้งแต่วันนี้ ด้วยเจตจำนงทางการเมือง ความรู้ข้ามศาสตร์ และพลังการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกองคาพยพ

เอกสารอ้างอิง

- กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ. (2565). *แนวทางปฏิบัติงานเพื่อขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)*. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร
- เจริญกิจ ศ. (2018). Policy Instruments for Managing Urban Green Spaces in Thailand. *Journal of Management Sciences Surattani Rajabhat University*, 5(2), 1–24. retrieved from <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/msj/article/view/148628>
- บัวคำศรี, ก. (ผู้บรรยาย). (2022). *เมืองสีเขียว คีตออด คีตอใจ [รายการโทรทัศน์]*. เล่าเรื่องรอบโลก. https://www.youtube.com/watch?v=qvFbLBE_RoM
- ประวิณมัย บ่ายคล้อย. (2025). *ส่องแผนการเพิ่มพื้นที่สีเขียวของจีน [โพสต์ Facebook]*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2568, เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1090617883095813&set=a.637826521708287&type=3>

- พุทธิวนิช ก. (2023). บทบาทของสีจิ้นผิงในการเปลี่ยนแปลงสถาบันความสัมพันธ์ระหว่างพรรคกับรัฐในการเมืองจีน ในช่วงสมัยชาที่ 18, 19 และ 20. *วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงและอาเซียนศึกษา*, 23(2), 100–121. สืบค้น จาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/easramj/article/view/271153>
- ศิริภา พากิต. (2018). ทำไม ‘สิงคโปร์’ เมืองแห่งทุนนิยมจึงเต็มไปด้วย ‘ต้นไม้’. *becommon.co*. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2568, เข้าถึงได้จาก <https://becommon.co/feature/singaporegreenery/>
- ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในสิงคโปร์. (2568). *แผนสิงคโปร์สีเขียว (SGP) 2030: แผนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนของสิงคโปร์ในระยะเวลา 10 ปี (2564 – 2573)*. สถานเอกอัครราชทูต ณ สิงคโปร์. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2568, เข้าถึงได้จาก <https://thaibizsingapore.com/about/bic/>
- สมาคมผู้สื่อข่าวไทยจีน. (2023). สี จิ้นผิงให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการอนุรักษ์ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม. *ศูนย์เอเชียแอฟริกา, สถาบันวิทยุและโทรทัศน์กลางแห่งประเทศจีน (CMG)*. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2568, เข้าถึงได้จาก <https://www.tcja.or.th/2023/25703>
- สถานกงสุลใหญ่ ณ นครเฉิงตู. (2021). *การพัฒนาเมืองสาธารณะต้นแบบของนครเฉิงตูกับการพัฒนาประเทศตาม BCG Model ของไทย*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2568, เข้าถึงได้จาก <https://chengdu.thaiembassy.org/>
- อรณา จันทรศิริ. (2567). พื้นที่สีเขียว หัวใจสำคัญของเมืองยั่งยืน. *SDG Move*. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2568, เข้าถึงได้จาก <https://www.sdgmovement.com/2022/10/22/greenfield-sustainable-city/>
- Boonsomboonsakul, M. (2024). เมืองหลวงแต่ละประเทศมีพื้นที่สีเขียวมากแค่ไหน? *Agenda*. สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2568, เข้าถึงได้จาก <https://agenda.co.th/social/green-space-per-capita/>
- Cenci, J., & Zhang, J. (2024). Policies for Equity in Access to Urban Green Space: A Spatial Perspective of the Chinese National Forest City Policy. *Forests*, 15(4), 608. <https://doi.org/10.3390/f15040608>
- China Media Group. (2023). สี จิ้นผิงให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการอนุรักษ์ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม [แปลและเรียบเรียงโดย ศูนย์เอเชีย-แอฟริกา]. 20 พฤษภาคม 2568, เข้าถึงได้จาก <https://www.tcja.or.th/2023/25703>
- China Radio International. (2025). สีจิ้นผิง : ผนึกกำลังสร้างจีนสีเขียวขจีสดชื่นยิ่งขึ้นและเต็มไปด้วยชีวิตชีวา. CRI. Retrieved from <https://thai.cri.cn/2025/04/04/ARTI1743752814410525>

- Feng Li, Paul Sutton, Hamideh Nouri. (2018). Planning Green Space for Climate Change Adaptation and Mitigation: A Review of Green Space in the Central City of Beijing. *Urban and Regional Planning*, 3(2), 55-63. <https://doi.org/10.11648/j.urp.20180302.13>
- Junfang Xie. (2019). *Overview of urban planning policy and urban green space system at a national level in China*. IOP Conf. Ser.: Earth Environ. Sci. 349 012021 DOI 10.1088/1755-1315/349/1/012021
- Khongouan, W., & Khamwachirapithak, P. (2021). Green Infrastructure Development in Urban Areas: Case Studies of Samutsakhon, Krathumbaen and Banphaeo Municipalities in Samut Sakhon Province. Nakhara : *Journal of Environmental Design and Planning*, 20(3), Article 119. <https://doi.org/10.54028/NJ202120119>
- Lu, J., & Wu, X. (2022). Research on Urban Greenway Alignment Selection Based on Multisource Data. *Sustainability*, 14(19), 12382. <https://doi.org/10.3390/su141912382>
- Nantararat, P., Charoentrakulpeeti, W., Wattanapinyo, A., (2021). The Efficiency of Urban Heat Island Mitigation by Cooling Effects from Greenspace in Chiang Mai Municipality. *Journal of Architectural Planning Research and Studies JARS*, Vol. 18 No. 1 (131-152). DOI: <https://doi.org/10.56261/jars.v18i1.241605>
- National Parks Board. (2020). *City in a garden: 50 years of greening Singapore*. Singapore: NParks.
- National Parks Board. (2022). *Park Connector Network*. <https://www.nparks.gov.sg>
- Paoin, K., & Pharino, C. . (2024). Outlooks and Challenges for Urban Green Space Development: A Review Case Study in Thailand. *Applied Environmental Research*, 46(3). <https://doi.org/10.35762/AER.2024040>
- Pellegrino, S. (2023). *Which cities have the most green space? City Monitor*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2568, เข้าถึงได้จาก <https://www.citymonitor.ai/analysis/which-cities-have-the-most-green-space/?cf-view>
- Singapore Government. (2021). *Singapore Green Plan 2030*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2568, เข้าถึงได้จาก <https://www.greenplan.gov.sg>
- Tan, P. Y., Wang, J., & Sia, A. (2013). Perspectives on green urbanism in Singapore. *Journal of Landscape and Urban Planning*, 118, 54–65.
- THAI BIZ IN CHINA. (2568). นครเชิงตุ๋คว้าวางวัล “เมืองที่มีความสุขที่สุด” ติดต่อกัน ๑๖ ปี. ศูนย์ข้อมูลธุรกิจไทยในจีน. สืบค้นจาก <https://thaibizchina.com/china-economic-business/>

- Vogel, E. F. (2011). *Deng Xiaoping and the transformation of China*. Cambridge, MA: The Belknap Press of Harvard University Press.
- Xinhuathai. (2567). ลัดเลาะ ‘เทียนฝู’ กรีนเวย์’ เส้นทางสีเขียว ‘เดินวิ่งปั่น’ ในเจิ้งตู [วิดีโอ]. สำนักข่าวซินหัว. สืบค้นจาก https://www.xinhuathai.com/vdo/470328_20241011
- Yuen, B. (2011). Urban green spaces and an integrative approach to sustainable environment in Singapore. *Urban Policy and Research*, 29(1), 27–39.
- Zhang, Z., Zhang, F., & Wu, F. (2024). Green state entrepreneurialism: Building the park city in Chengdu, China. *Transactions in Planning and Urban Research*, 3(3), 183-201. <https://doi.org/10.1177/27541223241253231> (Original work published